

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

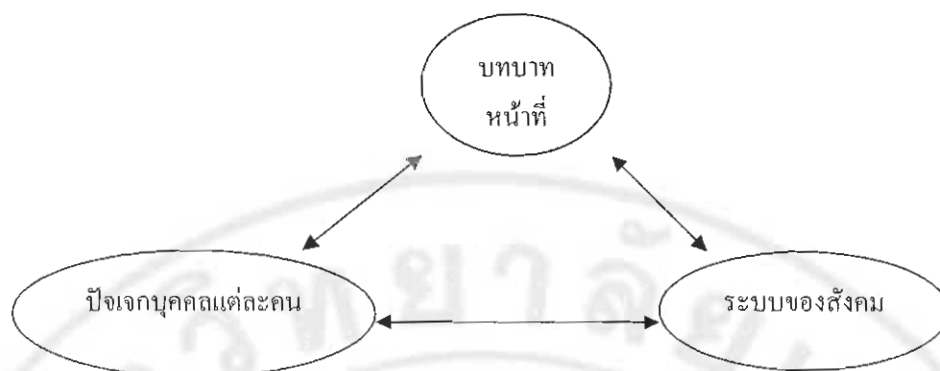
ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อข่าวสารความรู้ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารต่าง ๆ โดยมีแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาโดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. ทฤษฎีหน้าที่นิยมของสื่อ
2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับรายการวิทยุ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
5. สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3
6. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย
 - รายการเสียงสะท้อนประชาชน
 - รายการข่าวท้องถิ่นที่สถานีจัดทำขึ้นเอง (แนวเวียงเจียงฮาย)
 - รายการคลินิกแก้จน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีหน้าที่นิยม

แนวคิดหลักของหน้าที่นิยมของสื่อมวลชนต่อสังคมจากทัศนะของ Parson กล่าวว่า ในการศึกษาาระบบสังคมนั้นจะต้องดูจากการกระทำทางสังคมที่มีลักษณะต่อเนื่องกันทั้งนี้เนื่องจากระบบสังคม คือระบบกิจกรรมของปัจเจกบุคคล การกระทำของปัจเจกบุคคลนั้นจะเป็นไปตามบทบาทและระบบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทต่าง ๆ (Role and constellation of roles) ดังนั้น Parson จึงสรุปความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทั้ง 3 ได้ดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2545: 203-204)

บทบาทหน้าที่ ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่าง 2 แนวความคิด คือ ปัจเจกบุคคลแต่ละคน และระบบสังคม เข้าด้วยกัน ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีหน้าที่นิยมจึงให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรม การกระทำที่เป็นไปตามบทบาทของบุคคล กลุ่ม หรือสถาบันทางสังคม

ภาพ 1 ทฤษฎีหน้าที่นิยม (ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด)

หน้าที่ทางสังคมของสถาบันสื่อสารมวลชน 5 ประการ ซึ่ง McQuail (1994) ได้ประมวลเอาไว้ ดังนี้ (อ้างใน อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์, 2541: 6-7)

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร
 - 1.1 ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานะต่าง ๆ ของสังคมตนเองและสังคมโลก
 - 1.2 ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่าง ๆ
 - 1.3 ส่งเสริมความคิดใหม่ ๆ การปรับตัว และความเจริญก้าวหน้าทางสังคม
2. การประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน
 - 2.1 อธิบาย ตีความ และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข้อมูลข่าวสารที่น่าเสนอออกไป
 - 2.2 ให้การสนับสนุนแก่สถาบันหลักของสังคมและบรรทัดฐานต่าง ๆ
 - 2.3 เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม
 - 2.4 ประสานเชื่อมโยงกลุ่มคนและกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
 - 2.5 สร้างฉันทามติในสังคม
 - 2.6 การกำหนดว่าเรื่องใดสำคัญมากสำคัญน้อยกว่ากัน หรือ การกำหนดวาระทางสังคม
3. การสร้างความต่อเนื่องทางสังคม
 - 3.1 ถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลัก และยอมรับวัฒนธรรมย่อย หรือวัฒนธรรมทางเลือก และวัฒนธรรมใหม่ ๆ
 - 3.2 เสริมสร้างและทะนุบำรุงค่านิยมพื้นฐานของสังคม

4. การให้ความเพลิดเพลินแก่สมาชิกสังคม

4.1 ให้ความเพลิดเพลินบันเทิงใจแก่สมาชิกสังคม

4.2 ลดระดับความเครียด และข้อขัดแย้งทางสังคม

5. การรณรงค์ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

5.1 การรณรงค์เพื่อเป้าหมายทางสังคม ในด้านการเมือง สงคราม เศรษฐกิจ งานอาชีพ

ในฐานะของสื่อมวลชน ผู้จัดรายการวิทยุต้องคำนึงถึงหน้าที่ของตน ในการดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงตามวัตถุประสงค์ของรายการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ผู้ฟัง ภายใต้อาณัติและเหมาะสมตามหน้าที่ของสื่อวิทยุกระจายเสียงยิ่งถือปฏิบัติ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการสื่อสาร

ในการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อ นั้น ผู้รับสารจำเป็นต้องมีความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งจากสื่อก่อนจึงจะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ นั้นได้ แคทซ์ (Katz) ได้แบ่งกลุ่มตามความต้องการลักษณะทาง cognitive need, affective need, integrative need และ escape need ซึ่งอาจอธิบายได้ดังนี้ (อ้างใน เสกสรรค์ สายสีสด, 2539: 3)

1. cognitive need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับข่าวสารความรู้ และความเข้าใจในตัวบุคคล เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ
2. affective need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับ ความพึงพอใจ หรือได้รับประสบการณ์ทางอารมณ์ รวมทั้งในเรื่องของความสวยงาม หรือศิลปะต่าง ๆ
3. integrative need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับ ความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพอันเป็นที่ยอมรับ
4. escape need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาพความเป็นจริงชั่วขณะ

5. สถานการณ์ทางสังคมจัดขอบเขตของความคาดหวัง ความคล้ายคลึงกัน ดังนั้น การเปิดรับสื่อมวลชน จะเป็นตัวสนับสนุน การเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมของกลุ่มในสังคม

กาญจนา แก้วเทพ (2541: 306-310) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจสื่อ นั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อ (functionalism)

เพียงแต่ว่าแทนที่จะตอบคำถามว่า สื่อมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร ก็เปลี่ยนมาเป็นมุมมองของปัจเจกบุคคลว่า “แต่ละคนใช้สื่อเพื่อทำหน้าที่อะไรบ้าง”

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความพึงพอใจมีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

1. การแสวงหาข่าวสารของมนุษย์เป็นไปโดยความพึงพอใจของมนุษย์เอง ไม่ได้ถูกบังคับหรือยัดเยียดให้อ่าน ให้ดูหรือให้ฟัง และมนุษย์มีสิทธิที่จะหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น ๆ ได้ถ้าเขามีความประสงค์

2. การสื่อสารของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย

3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าตัวอื่น ๆ ที่อาจจะตอบสนองความต้องการรู้ของมนุษย์ได้

4. ความต้องการของมนุษย์จะถูกกำหนดโดยตัวของมนุษย์เอง ซึ่งอาจจะเกิดจากความสนใจแรงจูงใจต่าง ๆ

5. มนุษย์ทุกคนถือว่าเป็นปัจเจกชนที่มีความต้องการส่วนตัว

แมกซ์เวลล์ อี แมคคอมบ์ และ ที บี เบคเคอร์ (McCombs and Becker, 1987: 73)

ได้ศึกษาตัวแปรความต้องการที่ผู้รับสารต้องการจากสื่อมวลชน ในเรื่องของการใช้สื่อมวลชนเพื่อตอบสนองความต้องการดังต่อไปนี้

1. ความต้องการสารสนเทศ

1.1 เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัวและสภาพปัจจุบันของสังคมและโลก

1.2 เพื่อแสวงหาข้อแนะนำในการปฏิบัติ หรือความคิดเห็นและการตัดสินใจ

1.3 สนองความอยากรู้อยากเห็นและความสนใจทั่วไป

1.4 เพื่อเป็นการเรียนรู้ เป็นการศึกษาด้วยตนเอง

1.5 เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกัน โดยใช้ความรู้ที่ได้มาจากสื่อมวลชน

2. ความต้องการสร้างความมีเอกลักษณ์ให้แก่บุคคล

2.1 เพื่อหาแรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล

2.2 เพื่อหาแบบอย่างทางพฤติกรรม

2.3 แสดงออกร่วมกันกับค่านิยมของคนอื่น ๆ (ในสื่อมวลชน)

2.4 เพื่อเข้าใจตนเอง

3. ความต้องการการรวมตัว และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3.1 เพื่อเข้าใจในสภาพแวดล้อมของผู้อื่น

- 3.2 แสดงออกร่วมกับผู้อื่น และเกิดความรู้สึกในลักษณะเป็นเจ้าของ
- 3.3 เพื่อนำไปใช้ในการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
- 3.4 เพื่อใช้แทนเพื่อน
- 3.5 เพื่อช่วยในการดำเนินตามบทบาทสังคม
- 3.6 เพื่อสร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน และสังคม
- 4. ความต้องการความบันเทิง
 - 4.1 เพื่อการหลีกหนี หรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่าง ๆ
 - 4.2 เพื่อผ่อนคลาย
 - 4.3 เพื่อได้วัฒนธรรมที่เป็นของแท้ ได้ความสนุกสนานทางสุนทรียะ
 - 4.4 เพื่อใช้เวลาให้หมดไป
 - 4.5 เพื่อปลดปล่อยอารมณ์
 - 4.6 เพื่อการกระตุ้นทางเพศ

ผลจากการที่ผู้รับสารบริโภคเนื้อหาข่าวสารทางความต้องการ จะนำไปสู่การได้รับความพึงพอใจของบุคคล ความพึงพอใจจึงเป็นผลลัพธ์ตามความคาดหวังจากการเปิดรับสื่อเพื่อการตอบสนองความต้องการในขณะนั้น หรือในเวลาต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับรายการวิทยุ

เนื้อหารายการวิทยุ

เนื้อหารายการวิทยุแบ่งเป็น (จิราภรณ์ สุวรรณวาทกิจ, 2534: 77-84)

1. เนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังทั่วไป เป็นเรื่องราวสาระต่าง ๆ ที่ไม่เฉพาะเจาะจง ให้กลุ่มผู้ฟังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งฟัง แต่ผู้ฟังทุกกลุ่มสามารถฟังได้เข้าใจ รู้เรื่อง เนื้อหาบางเรื่องอยู่ในความสนใจของคนทั่วไป บางเรื่องอาจจะไม่อยู่ในความสนใจมาก่อนแต่ฟังได้ และบางครั้งเมื่อฟังแล้วอาจเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ
2. เนื้อหารายการสำหรับผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม เป็นเรื่องราวที่มุ่งเฉพาะกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายกลุ่มหนึ่งที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน

ประเภทของเนื้อหา

ประเภทของเนื้อหา แบ่งเป็น

1. เนื้อหาประเภทข้อเท็จจริง คือข้อมูล หรือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลก ซึ่งข้อเท็จจริงนี้อาจเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสรรพสิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์ เป็นต้น ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาประเภทข้อเท็จจริงมาบรรจุกรายการนั้นต้องคำนึงถึง ความถูกต้อง และแหล่งอ้างอิง เป็นสำคัญ
2. เนื้อหาประเภทข้อคิดเห็น ความคิดเห็นเป็นเรื่องของความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดที่บุคคลคนหนึ่งมีต่อสรรพสิ่งทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง เกี่ยวกับมนุษย์คนอื่น หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาประเภทความคิดเห็นมาจัดทำรายการวิทยุต้องคำนึงถึง การทันต่อเหตุการณ์ การมีหลายความคิดเห็น และการมีอิสระเสรีในการแสดงความคิดเห็นเป็นสำคัญ

รูปแบบรายการวิทยุ

รูปแบบรายการวิทยุ คือ เทคนิคการนำเสนอรายการให้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และกลุ่มผู้ฟังให้ดีที่สุด ซึ่งนภาพรณ์ อัจฉริยะกุล (2539: 422-430) ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (straight talk program) คือ รายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียว พูดให้ผู้ฟังฟังโดยตรงนั่นเอง รายการประเภทนี้เป็นการพูดตามบท (script) ที่ได้เตรียมมาให้เป็น ธรรมชาติ ซึ่งจะนำฟังและดึงดูดความสนใจได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของการพูดของผู้พูดด้วย ยิ่งพูดเป็นธรรมชาติมากเท่าใดยิ่งได้รับความสนใจมากขึ้นเท่านั้น

2. รายการสนทนา (conversational program) เป็นรายการทำนองการพูดคุยแต่การ พูดคุยนั้นมิได้พูดโดยตรงกับผู้ฟัง หากแต่เป็นการสนทนากันระหว่างผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 2 คน โดย มีคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการสนทนา ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมให้การสนทนาอยู่ในขอบเขตอาจร่วม แสดงความคิดเห็นร่วมสนทนากับผู้ร่วมรายการด้วย

3. รายการสัมภาษณ์ (interview program) เป็นรายการที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาซักถามเรื่องราวปัญหา ข้อข้องใจให้ผู้ฟัง โดยมีผู้สัมภาษณ์ 1 คน เป็นผู้ถาม ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นผู้ตอบคำถามหรือผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีกี่คนก็ได้ รายการสัมภาษณ์จัดเป็นรายการพูดคุย ทางอ้อมมิใช่พูดคุยโดยตรง แต่การพูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์นี้จะให้ประโยชน์ รายการสัมภาษณ์จะ มีข้อแตกต่างกับรายการสนทนาอยู่ที่ผู้สัมภาษณ์มีหน้าที่ป้อนคำถามอย่างเดียวแต่ไม่มีหน้าที่ตอบ คำถามนั่นเอง

4. รายการอภิปราย (discussion program) เป็นรายการพูดคุยอีกลักษณะหนึ่งคือ ไม่ใช่การพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง แต่เป็นการพูดคุยออกความคิดเห็นกันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง มีผู้ดำเนินการอภิปราย ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปราย การเชิญผู้ร่วมอภิปรายและการเน้น หรือสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายในโอกาสอันควรเท่านั้น การเชิญผู้ร่วมอภิปรายควรเชิญมา ไม่เกินครั้งละ 4 ครั้ง เพื่อให้พูดเฉพาะเรื่องและไม่ใช้เวลามากนัก

5. รายการสารคดี (documentary หรือ feature program) เป็นรายการที่ให้สาระ และความรู้ลึกกลงไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่การนำเสนอรายการนั้นอาจทำได้หลายลักษณะ เพื่อ ไม่ให้ผู้ฟังเบื่อและดึงดูดความสนใจผู้ฟังให้มากที่สุดด้วย ดังนั้นรายการสารคดีจึงต้องมีทั้งความ หลากหลาย (variety) แต่ต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเอกภาพ (unity)

6. รายการนิตยสารทางอากาศ (magazine program) คำว่า “magazine” มาจากคำ ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ อีกคำหนึ่งว่า “store” หมายถึง ที่เก็บรวบรวมสิ่ง ต่าง ๆ ไว้ในที่เดียวกัน หมายถึงสถานที่ที่มีของหลายสิ่งหลายอย่างเก็บรวบรวมกันไว้นั่นเอง เมื่อ เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงเรียกว่า นิตยสารทางอากาศ คือรายการที่มีหลายรส หลายเรื่อง หลาย รูปแบบรวมกันอยู่ในรายการเดียว

หลักการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

องค์ประกอบในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง มีหลายองค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2540: 19-20)

1. ผู้ฟัง (audience) หมายถึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเป้าหมายของการจัดรายการ (target audience) จะเป็นผู้ตัดสินว่า รายการที่จัดประสบผลสำเร็จหรือไม่ ผู้จัดรายการจะต้องรู้ว่ากลุ่มผู้ฟังรายการเป็นใคร นอกจากจะรู้ว่ากลุ่มใดแล้ว ควรจะรู้ให้ลึกซึ้งลงไปถึงประวัติพฤติกรรมและเจตคติของคนในกลุ่มนั้นด้วย

2. เนื้อหา (content) หมายถึง เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้จัดรายการต้องการให้ผู้ฟังได้ฟังกัน การบรรจุเนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

3. วิธีการนำเสนอ (technique of program presentation) หมายถึง กระบวนการที่จะนำเสนอเนื้อหา หรือเรื่องราวต่าง ๆ ไปสู่ผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การเสนอรายการโดยนำเรื่องมาพูดอย่างตรงไปตรงมาเหมือนการบรรยายในห้องเรียนนั้น เป็นสิ่งที่น่าเบื่อทางรายการวิทยุ ส่วนสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาในการนำเสนอ ประกอบด้วย 5 ประการ คือ

3.1 ภาษาพูด (language) ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายประโยคสั้น ๆ กระชับรัดกุม เหมาะสมกับสภาพของการฟังวิทยุของผู้ฟังโดยทั่วไป

3.2 สไตล์การพูด (style) สไตล์การพูดในแต่ละคนก็มีแบบฉบับของตนเอง แต่สิ่งที่สำคัญต้องให้เหมาะสมกับรูปแบบรายการ น้ำเสียงต้องแสดงถึงความจริงใจ ไม่ดูถูกผู้ฟัง ไม่ควรพูดเหมือนกับอ่านหนังสือ ควรพูดเหมือนกับการพูดคุยกับเพื่อน

3.3 เพลงประกอบ (program music) ช่วยให้รายการน่าฟัง และช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด การใช้เพลงประกอบในรายการมีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

3.3.1 การแนะนำรายการ

3.3.2 การค้นรายการ

3.3.3 สร้างบรรยากาศ หรือ เป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของรายการ

3.3.4 เปลี่ยนฉากหรือเรื่องราวที่จะพูด

3.4 เสียงประกอบ (sound effect) เป็นเสียงที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ หรือประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อนำมาสอดแทรกในรายการ

3.5 ความหลากหลาย (variety) และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (unity) การนำเสนอรายการให้มีหลากหลาย จะช่วยให้รายการไม่น่าเบื่อ ซึ่งความหลากหลายจะต้องอาศัยภาษาพูด สไตล์ในการพูด เพลงประกอบหรือเสียงประกอบ

4. เวลาออกอากาศ เป็นตัวกำหนดให้ผลิตรายการในรูปแบบใดได้บ้างเพราะเวลาออกอากาศหมายถึง เวลาที่ผู้ฟังเป้าหมายพร้อมที่จะฟังรายการต่าง ๆ จากผู้จัดรายการ ผู้จัดรายการควรจะหาว่าผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มไหนบ้าง แล้วจึงวางแผนรายการให้เหมาะสม

5. ประเมินผล (evaluation) ความสำเร็จของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ฟังอย่างเดียวกันนั้นผู้จัดจึงต้องรู้จักการประเมินผลรายการจากผู้ฟัง ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินผลเป็นประจำหรือเป็นระยะ

เทคนิคการจัดรายการวิทยุ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดกำแพงเพชร เอฟเอ็ม 97.79 MHz ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดรายการวิทยุไว้ดังนี้ (สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดกำแพงเพชร, 2548: 1)

1. เสียงถือเป็นปัจจัยสำคัญทางวิทยุ ฉะนั้นก็ต้องเร่งสร้างเสียงให้คุ้นเคยโดยเร็วอย่าขาดหายบ่อย
2. ประชาสัมพันธ์ทางสื่ออื่นด้วยก็ดีไม่น้อย กล่าวคือ สื่อเสริมสื่อ
3. เชิญผู้มีชื่อเสียงออกรายการ เพื่อดึงดูดความสนใจเป็นทางเลือก
4. ไม่ควรเป็นแบบราชการเกินไป ราชการก็เน้นความเป็นกันเองกับผู้ฟัง และความบันเทิงควบคู่กันไปด้วย

5. มีการประเมินรายการ และนำมาปรับปรุงเสมอ

6. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ฟัง

การจัดรายการไม่ใช่เรื่องง่ายที่ใครก็สามารถจัดได้ทำได้ประสบความสำเร็จเหมือนกันหมด เพราะผู้ฟังมีความชอบต่างกัน การสื่อความหมาย ความรู้สึกทางวิทยุนั้นให้ได้ด้วยเสียงเพียงอย่างเดียว ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้มั่นใจในการจัดรายการก็คือการเขียนบทที่ดีซึ่งมีขั้นตอนง่าย ๆ ดังนี้

1. ต้องคิดว่า เขียนเพื่อพูด มิใช่เขียนเพื่ออ่าน ดังนั้นจะต้องเขียนในลักษณะของการพูดคุย ภาษาที่ใช้ต้องเป็นภาษาพูด เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ต้องบ่งบอกรสนิยมของผู้พูดด้วย

2. ควรกำกับอารมณ์ โดยเขียนบทใส่ไว้ในวงเล็บ เพื่อกำกับอารมณ์เวลาพูด เช่น ออกอื้อน โศกเศร้า เป็นต้น

3. เขียนบทให้ชวนติดตามตลอดเวลา สามารถสร้างภาพสร้างจินตนาการตามได้ขั้นตอนง่าย ๆ ช่วยให้นักจัดรายการหน้าใหม่ มีความมั่นใจ เวลาจัดรายการได้เป็นอย่างดี

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ

ในการประเมินนโยบายแผนงาน หรือ โครงการ มีประเด็นสำคัญที่มักจะได้รับ การพิจารณานำมาประกอบในประเด็นการประเมิน ดังนี้ (ทวีป ศิริรัศมี, 2544: 129-130)

1. ประสิทธิภาพ (effectiveness) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อรู้ว่่านโยบาย / แผนงาน/โครงการ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งเป็นการประเมินความสำเร็จที่แท้จริงของนโยบาย / แผนงาน /โครงการ ว่าเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามนโยบาย/แผนงาน /โครงการแล้วได้ผลงาน หรือผลลัพธ์ออกมาทั้งในเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะได้รับเพียงใด
2. ประสิทธิภาพ (efficiency) เป็นการประเมินเพื่อรู้ว่่า การปฏิบัติตามนโยบาย / แผนงาน/ โครงการ สิ้นเปลืองทรัพยากรเพียงใด ทำให้บังเกิดผลมากน้อยเพียงใด
3. ความพอเพียง (sufficiency) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่่าการปฏิบัติตามนโยบาย / แผนงาน /โครงการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการหรือสังคมได้ในระดับใด เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาที่มีอยู่หรือไม่
4. ความเสมอภาค (equality) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่่าใครบ้างที่มีโอกาส หรือไม่มีโอกาส ได้รับผลลัพธ์และผลกระทบตามนโยบาย / แผนงาน / โครงการการประเมินความสามารถเป็นการประเมินผลที่มุ่งพิจารณาในแง่ของโอกาสเท่าเทียมซึ่งประชาชนพึงได้รับบริการสาธารณะตามสิทธิอันพึงได้
5. ความเป็นธรรม (justice) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่่าการปฏิบัติตามนโยบาย / แผนงาน / โครงการ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับผู้ใดเปรียบ หรือ เสียเปรียบในสังคมเป็นสำคัญ
6. ความเหมาะสม (appropriateness) เป็นการประเมินผลเพื่อจะรู้ว่่า การบริการที่จัดให้ของโครงการ สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการหรือไม่เพียงใด และความเหมาะสมกับพื้นที่และความเหมาะสมกับระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

การประเมินโครงการที่ดี ควรได้มาซึ่งสารสนเทศ (information) เพื่อตอบคำถามต่อไปนี้ (ทวีป ศิริรัศมี, 2544: 116)

1. โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด
2. ประเมินผลของโครงการคุ้มค่าหรือไม่ (cost-effective)
3. โครงการมีผลกระทบ (ผลกระทบระยะยาวหรือหลังสิ้นสุดโครงการ / ผลกระทบระหว่างดำเนินโครงการ ต่อกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการอย่างไรบ้าง)
4. ควรตัดสินใจอย่างไรเกี่ยวกับโครงการ

หน้าที่ของการประเมิน

การประเมินโครงการมีหน้าที่หลายประการดังนี้ (ทวีป ศิริรัศมี: 2544, 116-117)

1. หน้าที่ด้านสารสนเทศ (information function) การประเมินทำหน้าที่ในการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเพื่อการย้อนกลับ (feedback) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ
2. หน้าที่ในด้านวิชาชีพ (professional function) หน้าที่นี้มุ่งเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ และจุดมุ่งหมายของโครงการ การแสดงถึงประสิทธิผลหรือความล้มเหลวของแผน และยุทธศาสตร์ของการดำเนินงานโครงการ จุดแข็ง จุดอ่อนและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่ถูกต้อง
3. หน้าที่ในการจัดองค์กร (organizational function) หน้าที่นี้ถือเป็นการช่วยเหลือองค์กรในการวิเคราะห์เป้าหมาย วัตถุประสงค์ขององค์กร จุดแข็งและจุดอ่อนของโครงสร้างองค์กร ช่วยในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงและหรือโครงสร้างใหม่ขององค์กร
4. หน้าที่ในการเมือง (political function) หน้าที่นี้มุ่งเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมหรือ ผลประโยชน์ของกลุ่ม ระหว่างนักวางแผนและผู้บริหารจัดการโครงการ
5. หน้าที่ในทางสังคม-จิตวิทยา (social- psychological function) หน้าที่นี้มุ่งเพื่อสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับความมั่นคงของลูก้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ประเด็น และปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ จะง่ายต่อการแก้ไข และเยียวยา
6. หน้าที่ในด้านประวัติศาสตร์ (historical function) หน้าที่นี้มุ่งเพื่อกำหนดทิศทางและการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการที่ชัดเจนในอนาคต

การประเมินผล

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2546: 1) กล่าวถึงการประเมินผลดังนี้

ขั้นตอนการประเมินผลตาม Framework for Program Evaluation

1. รวบรวมผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการ (engaging stakeholder)
2. อธิบายลักษณะโครงการ (describing the program)
3. ออกแบบการประเมิน (designing evaluation)
4. รวบรวมหลักฐานที่เชื่อถือได้ (gathering credible evidence)
5. ตรวจสอบ / วิจัย และสรุปผล (justifying conclusions)
6. นำผลที่ได้เรียนรู้ไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ (use and share lessons learned)

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3

สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 คือ หน่วยงานหนึ่งของกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเสริมสร้าง ความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐบาลกับประชาชน ตลอดจนระหว่างประชาชน ด้วยกัน โดยวิธีการให้ข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อเสนอรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่โน้มน้าวชักจูงประชาชนเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือแก่รัฐบาลและหน่วยราชการ ต่าง ๆ ตามแนวทางที่ถูกที่ควร ในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์สำนักนายกรัฐมนตรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2503 ที่จังหวัดลำปาง ตามโครงการขยายงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ไปยังทุกภูมิภาคของประเทศ เรียกชื่อครั้งแรกว่าสำนักงานประชาสัมพันธ์เขตลำปาง เปลี่ยนชื่อเรียกอีกหลายครั้งจนล่าสุดเป็นสำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 และย้ายที่ตั้งมาอยู่ที่ ถนนประชาสัมพันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บนพื้นที่เดียวกับ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งนำสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 มารวมอยู่ด้วยกัน

การกระจายโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้ความบันเทิง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน และพัฒนาองค์ความรู้กับพี่น้องประชาชน ภาครัฐ เอกชน รวมถึงสถาบันต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง

แม่ฮ่องสอน แพร่และน่าน คือภาระหน้าที่สำคัญที่สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 ดำเนินการตลอดเวลา โดยผ่านสื่อหลัก คือ วิทยุกระจายเสียง ทั้งระบบเอเอ็ม และ เอฟเอ็ม จำนวน 10 สถานี รวม 17 คลื่น ความถี่ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ 1 สถานี เครื่องข่ายในพื้นที่รับผิดชอบอีก 7 สถานี และใช้สื่ออื่น ๆ ในการประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจ มวลชนสัมพันธ์ ตลอดถึงการจัดทำสำรวจค้นคว้าวิจัยงานด้าน สื่อสารมวลชน

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 มีแนวทางทำงานเพื่อให้เกิดการตอบสนองการร่วม แก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทาง สังคม เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการสร้างเครือข่ายข่าวสาร และความรู้ที่เอื้อต่อการ สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง

บทบาทและหน้าที่

1. ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาล วัฒนธรรม ศิลธรรม ถิ่นนิยมที่ดำรง รวมทั้งสนับสนุนการให้บริการการศึกษาอบรมแก่ประชาชน
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานของ รัฐ กับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกัน
3. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อประโยชน์แก่ ความมั่นคงเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ
4. สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และ การสื่อสารมวลชน แก่หน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน
5. ศึกษา วิจัย สำรวจ และตรวจสอบประชาคมติเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง นโยบาย และแผนงานการประชาสัมพันธ์ของรัฐ
6. ดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุโทรทัศน์ แห่งประเทศไทย
7. กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามกฎหมาย
8. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของกรม
9. ผลิต เผยแพร่และให้บริการเอกสารและสื่อโสตทัศนศึกษา รวมทั้งให้บริการ โสตทัศนูปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานของรัฐ

10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชกฤษฎีกากฎหมายได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีได้มอบหมาย
(สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.เชียงราย, 2548: 1)

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย

ประวัติสถานี

เมื่อปี 2502 รัฐบาลในขณะนั้นได้เริ่มงานตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กรมประชาสัมพันธ์เป็นส่วนราชการหนึ่งที่กำหนดโครงการขยายงานทางด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ออกมายังส่วนภูมิภาค เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนงานโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตามที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นและเพื่อทำการเผยแพร่นโยบายการดำเนินงานและผลงานของรัฐบาล รวมทั้งให้ข่าวสารความรู้และความบันเทิงแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ตามกระบวนการประชาสัมพันธ์ ครั้นนั้นคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงขนาด 10 กิโลวัตต์เป็นแห่งแรกในภาคเหนือที่จังหวัดลำปาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่นต่อมาในปี พ.ศ. 2503 คณะรัฐมนตรีก็ได้ อนุมัติให้จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ขึ้นในภาคเหนือที่จังหวัดลำปาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่น และภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา

เนื่องจากประชาชนในเขตภาคเหนือหลายจังหวัดไม่อาจรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงที่จังหวัดลำปางได้ อันเนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศเป็นอุปสรรค ดังนั้นเพื่อที่จะให้ประชาชนได้รับบริการวิทยุกระจายเสียงได้ทั่วทั้งภาคเหนือตามนโยบายของรัฐบาล สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ ในเขตภาคเหนืออีกหลายสถานีจึงได้รับการจัดตั้งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2510

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย ระบบเอเอ็ม ขนาดกำลังส่ง 50 กิโลวัตต์ และระบบเอฟเอ็ม ขนาดกำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ได้รับการจัดตั้งขึ้นพร้อมกัน และเปิดทำการออกอากาศเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2511 นับจนถึงปัจจุบัน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงรายได้รับใช้ประเทศชาติด้วยการดำเนินงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐกับประชาชนในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ ภายใต้การดูแลของสำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อมูลด้านเทคนิค

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย ส่งกระจายเสียงอยู่ 2 ระบบ คือ

1. ระบบ เอเอ็ม สเตอริโอ (AM stereo) ความถี่ 1260 KHz หรือความยาวคลื่น 238 เมตร กำลังส่งขนาด 25 กิโลวัตต์ เครื่องส่งยี่ห้อ แฮริส รุ่น DX 25U เสาอากาศแบบ เวอร์ติคอล สูง 260 ฟุต จุดที่ตั้งเสาอากาศ เส้นรุ้งที่ 19 องศา 56 ลิปดา 22 พิลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 99 องศา 51 ลิปดา 18 พิลิปดาตะวันออก ออกอากาศครอบคลุมพื้นที่จังหวัดเชียงรายและบางส่วนของจังหวัดใกล้เคียง ออกอากาศเริ่มตั้งแต่เวลา 04.30 น. ถึง 24.00 น. เป็นประจำวัน

2. ระบบเอฟเอ็ม สเตอริโอ มัลติเพล็กซ์ (FM stereo multiplex) ความถี่ 95.75 MHz เครื่องส่งยี่ห้อ BE รุ่น FM1C เครื่องส่ง ออกอากาศ ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 11 จังหวัดเชียงราย (คอบปูย) ออกอากาศครอบคลุมพื้นที่จังหวัดเชียงรายและบางส่วนของจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดเชียงใหม่ พะเยา และน่าน และบางส่วนของประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศพม่า และลาว ออกอากาศเริ่มตั้งแต่ เวลา 04.30 น. ถึง 24.00 น. เป็นประจำวัน

ลักษณะรายการที่ออกอากาศ

รายการต่าง ๆ ที่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงรายมีความหลากหลายทั้งจากโครงการประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง เพื่อสนองตอบยุทธศาสตร์ของชาติ ประจำปี 2548 อาทิโครงการประชาสัมพันธ์ พระมหากษัตริย์, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, แก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ, เสริมสร้างความมั่นคง การบังคับคดีและการวางทรัพย์, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, การป้องกันและแก้ไขปัญหาระบบการจราจร และการประชาสัมพันธ์การจัดระบบจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นโครงการจากส่วนกลาง และยังมีรายการที่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงรายจัดขึ้นเอง อาทิ รายการธรรมจาก สวท. เชียงราย, รายการแควเวียงเจียงฮาย, รายการชุมชนคนเชียงราย นอกจากนี้ยังมีรายการ EFM “Entertainment in Your Hand” ที่เป็นรายการวิทยุที่ออกอากาศด้วยระบบดาวเทียมที่ทันสมัยไปยัง 6 จังหวัดใหญ่ของประเทศ รูปแบบรายการจะเน้นนำเสนอความบันเทิงที่หลากหลายในวงการบิน (สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.เชียงราย, 2548: 1)

โครงการประชาสัมพันธ์สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3

รายการเสียงสะท้อนประชาชน

คือ รายการที่ประชาชนสามารถส่งความเห็นและข้อเสนอแนะผ่านทางรายการเสียงสะท้อนประชาชนคนเชียงรายไปถึง ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี หลังจากที่ได้รับฟังการถ่ายทอดเสียงจากรายการ นายก ฯ ทักนิณพบประชาชนจบไปแล้ว

พิธีกรรายการ คือ 1. นายเจริญพงษ์ คำมีสว่าง

2. นายวรณัฐ ทองแก้ว

เวลาออกอากาศ 08.50-09.15 น. (ในขณะนี้เวลาในการจัดไม่แน่นอน กล่าวคือขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี จัดรายการนายก ฯ ทักนิณคุยกับประชาชน)

วันที่ออกอากาศ วันเสาร์

รูปแบบรายการ การพูดคุยสรุปประเด็นเนื้อหาที่ ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวไปในต้นชั่วโมง พร้อมทั้งมีการเปิดสายสัมภาษณ์ผู้ร่วมสนทนาทางบ้าน เพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือประเด็นร้องทุกข์ต่าง ๆ

วัตถุประสงค์หลักของรายการ เพื่อการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐบาลและภาคประชาชนในสังคม

เนื้อหาประเด็นหลัก ความเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน ตามประเด็นที่ ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี นำเสนอออกทางรายการ นายก ฯ ทักนิณคุยกับประชาชน

รายการข่าวท้องถิ่น (แนววิ่งเชียงราย)

คือ รายการที่นำเสนอข่าวสาร ความเคลื่อนไหวในจังหวัดเชียงราย และข่าวสารต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการรับรู้และการติดตามสถานการณ์ข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้โดยทั่วกัน

พิธีกรรายการ คือ 1. นายเจริญพงษ์ คำมีสว่าง

2. นายวรณัฐ ทองแก้ว

3. นางกรกมล ทองแก้ว

เวลาออกอากาศ 06.30-07.00 น.

วันที่ออกอากาศ วันจันทร์-อาทิตย์

รูปแบบรายการ การรายงานข่าว พุดคุย สัมภาษณ์ พร้อมทั้งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเป็นแหล่งข่าวรับเชิญในการนำเสนอข่าวสารได้

วัตถุประสงค์หลักของรายการ

1. เพื่อให้ข่าวสาร, ท้นข่าวและทันเหตุการณ์
2. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในสังคม
3. เพื่อให้ความรู้และให้การศึกษา
4. เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรม
5. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

เนื้อหาประเด็นหลัก

1. การนำเสนอเหตุการณ์ด้านอุบัติเหตุ ไรศเอดส์ การเกษตร และข่าวสารความรู้ใกล้ตัวของผู้ฟัง
2. การนำเสนอด้านวิถีชีวิตไทยล้านนา
3. การนำเสนอนโยบายของภาครัฐ

รายการคลินิกแก้จน

คือ รายการตามโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน และความยากจนของประชาชน เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยรัฐบาลจะดำเนินนโยบายและมีมาตรการในการจัดความยากจนของประเทศให้หมดสิ้นไป โดยปรับปรุงระบบบริหารจัดการทั้งระบบ เชื่อมโยงการแก้ไขความยากจนทุกระดับ ตั้งแต่บุคคลชุมชน และประเทศ ตลอดจนสร้างกลไกที่เชื่อมโยงให้คนยากจนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

พิธีกรรายการ คือ 1. นายเจริญพงษ์ คำมีสว่าง

2. นายวรณัฐ ทองแก้ว

เวลาออกอากาศ 19.30-20.00 น.

วันที่ออกอากาศ วันพฤหัสบดี ถึงวันศุกร์

รูปแบบรายการ การรายงานข่าว พุดคุย สัมภาษณ์

วัตถุประสงค์หลักของรายการ

1. เพื่อให้ความรู้และให้การศึกษา
2. เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เนื้อหาประเด็นหลัก

1. การนำเสนอข่าวสารด้านนโยบายหรือกิจกรรมของภาครัฐในการขจัดความยากจนของประเทศ
2. การนำเสนอเนื้อหาความรู้ด้านการจัดปัญหาความยากจนเพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้เป็นแนวทางใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บำรุงสุข สุขพรรณ (2533: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและผลที่มีต่อการพัฒนาชนบท” พบว่า ประชาชนในชนบทมีเครื่องรับวิทยุทุกครัวเรือน และรับข่าวสารจากวิทยุเป็นประจำทุกวัน รายการที่ประชาชนชอบฟังมากเป็นประเภทรายการให้ความรู้ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

สุภาวรรณ จรุงเมธา (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนสนใจรับฟังรายการข่าววิทยุในลักษณะสนทนาข่าว โดยศึกษาเฉพาะกรณี: รายการวิทยุเนชั่นนิวส์ทอล์ค” พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อรูปแบบ หัวข้อ และเนื้อหาของรายการว่าเป็นรายการที่มีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หัวข้อที่น่าสนใจสนทนาน่าสนใจทำให้ได้รับความรู้จากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ การดำเนินรายการกระชับ ไม่ยืดเยื้อ ช่วงเวลาเหมาะสม ความยาวของรายการเหมาะสม ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย ให้ความหมายชัดเจน มีผู้ดำเนินรายการที่สามารถตั้งคำถามได้ตรงประเด็น ค้นหาความจริงในการสนทนาได้ และควบคุมในการสนทนาได้อีกด้วย ผู้ร่วมสนทนาในรายการมีความรู้ความเชี่ยวชาญและน่าเชื่อถือ

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยรายได้ มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการรับฟังรายการ ปัจจัยด้านอายุ ระดับความพึงพอใจในการรับฟังรายการ ฯ และระดับการใช้ประโยชน์จากข่าวสารที่ได้รับจากการรับฟังรายการ ฯ มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเปิดรับฟังรายการวิทยุเนชั่นนิวส์ทอล์ค

พรนภา แก้วลาย (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการข่าวสารและความพึงพอใจในการรับฟังข่าวสารต้นชั่วโมงของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก พบว่า เพศชายมีแนวโน้มจะรับฟังมากกว่าเพศหญิง ส่วนในเรื่องความคาดหวัง ความพึงพอใจนั้น ผลการวิจัยพบว่า เพศและการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเพื่อสนับสนุนความคิดหรือเสริมย้ำความเชื่อ ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเพื่อสนทนากับผู้อื่น สำหรับความต้องการข่าวสาร

และความพึงพอใจในการรับฟังนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับฟังข่าวต้นชั่วโมงของสถานีวิทยุกระจายเสียงในกองทัพบก

ปีทมาวดี หล่อวิจิตร (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะทางประชากร และพฤติกรรมการเปิดรับชม กับทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมรายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมือง พบว่า ระดับการศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับรายการ ระดับการศึกษาและรายได้มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจ เกี่ยวกับรายการ พฤติกรรมการเปิดรับชมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ในด้านรูปแบบ เนื้อหาและระยะเวลาการออกอากาศของทางรายการ การประเมินผลความสำเร็จของรายการ “พลิกฟื้นคืนชีวิตเกษตรกรไทย” ตามโครงการประชาสัมพันธ์การฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของกรมประชาสัมพันธ์การสื่อสารวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง เป็นส่วนผสมของเทคโนโลยีและวัฒนธรรม เป็นรูปแบบของความบันเทิงและเป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญที่สุดของประชาชน ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันมีผู้นำสื่อดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเพิ่มศักยภาพของบุคคลและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยยอมรับว่าสื่อทั้งสองมีอิทธิพลในการจูงใจ (persuasion) ให้การศึกษา (education) และสร้างความแข็งแกร่ง (empowering) แก่ประชาชนและชุมชน (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ และคณะ, 2546: 1)

ฐานิสร์ ธีระสาโรช (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง กล่าวว่า เหตุผลในการไม่เปิดรับฟังรายการวิทยุ เห็นว่า กลุ่มผู้ฟังรายการไม่ชอบให้นักจัดรายการสอนคนฟัง เนื่องจากกลุ่มผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทำงาน เป็นผู้มีความคิด ดังนั้น นักจัดรายการควรนำเสนอสิ่งที่มีประโยชน์และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้ฟังรายการ ควรพูดเสนอแนะอย่างเป็นกลาง ข้อมูลควรตั้งมั่นอยู่ในความเป็นจริง หรือเป็นสิ่งที่สามารถอ้างอิงได้ ผู้รับฟังรายการจึงเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้จัดรายการ จะเกี่ยวข้องไปถึงการนำเสนอรูปแบบรายการไม่มีความหลากหลาย ไม่เสนอสาระที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟังรายการ ซึ่งสารประโยชน์ที่ดีต้องมีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สำหรับผู้ฟังรายการ และเหมาะสมกับทุก ๆ กลุ่ม เช่น สาระความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น โดยมีการนำเสนอที่จำเป็นต้องมีเพลงมาประกอบ ทำให้รายการน่าสนใจขึ้น และการใช้ภาษาพูดต้องชัดเจน ถูกต้อง มีอักขระ วรรคตอน ลีลาการพูดควรมีชีวิตชีวา มีความเป็นกันเอง จะเป็นเหตุเป็นผลให้เกิดการรับฟังรายการในที่สุด

ภาคสรุป

จากการตรวจเอกสารสามารถสรุปได้ว่า การเปิดรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจและความคาดหวังต่อประโยชน์ ที่จะได้รับการฟังรายการวิทยุ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจมีพฤติกรรม การรับฟังและเหตุผลในการติดตามรับฟังรายการต่างกัน ทั้งนี้ การเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับความสนใจ ทักษะคติ ความเชื่อ อารมณ์ ของผู้รับสาร

การวัดความพึงพอใจของผู้รับสาร ได้ใช้ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ มาศึกษาวิเคราะห์เพื่อการประเมินความนิยมของผู้รับสาร ต่อการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย โดยอาศัยการเปิดรับสื่อ คือ ความถี่ ระยะเวลา และช่วงเวลาที่เปิดรับสื่อว่ามีความสำคัญต่อความพึงพอใจและผลกระทบที่ได้รับต่อประชาชนผู้รับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง จากรายการของทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย 3 รายการ ซึ่งมีรายการดังต่อไปนี้ คือรายการที่จัดขึ้นตามโครงการของสำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 คือรายการ รายการเสียงสะท้อนจากประชาชน รายการคลินิกแก้จน และรายการข่าวท้องถิ่นที่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจัดทำขึ้นเอง คือ รายการแฉดเวียงเจียงฮาย หรือไม

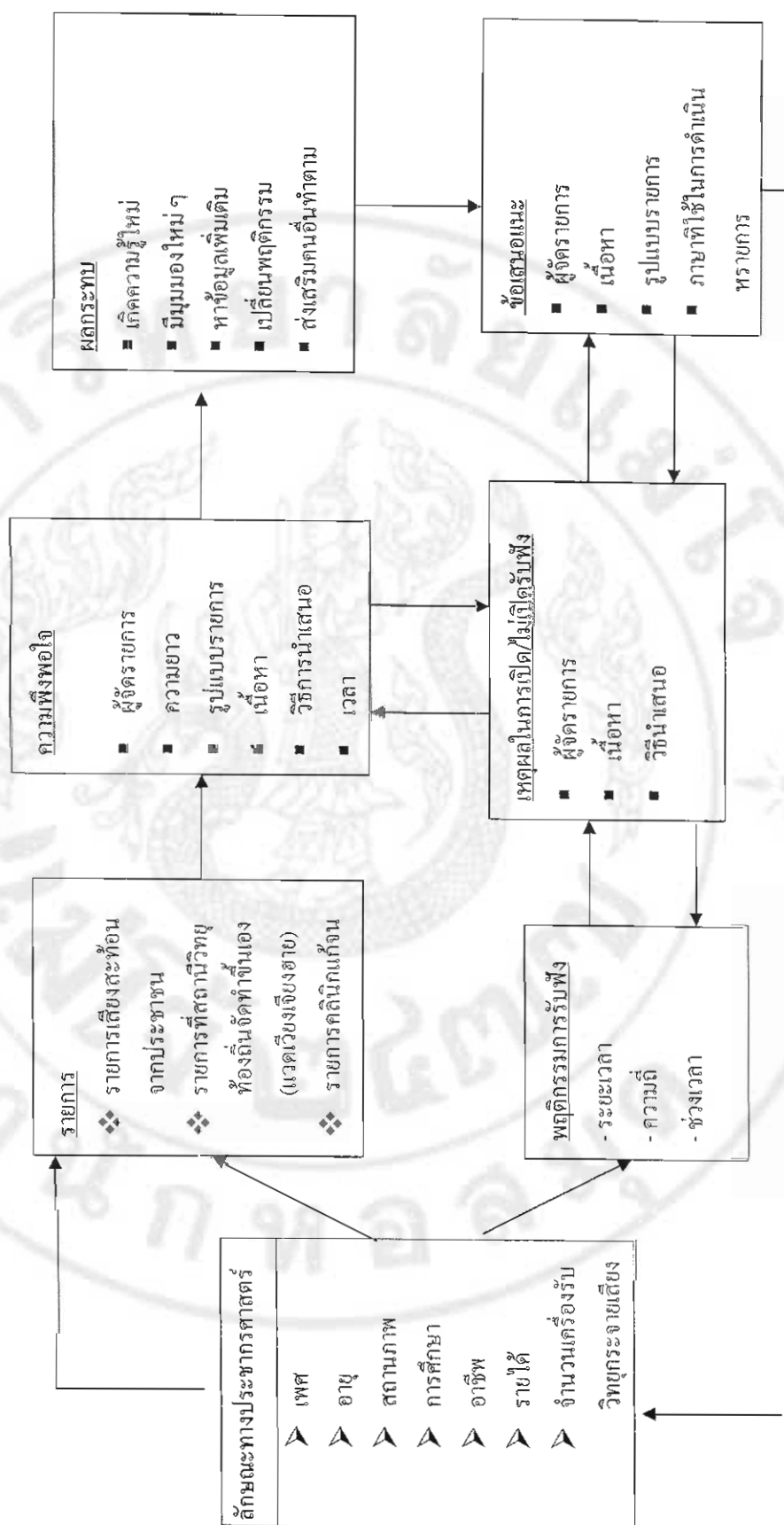
การวัดความพึงพอใจและผลกระทบของผู้รับสารต่อการเปิดรับฟังรายการวิทยุ ถือว่ามีความจำเป็นที่ต้องทำการประเมินผลรายการเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้ทราบถึงผลตอบรับจากผู้รับสารจากการเปิดรับฟังรายการวิทยุว่ารายการสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ทางรายการกำหนดไว้ว่าจะก่อประโยชน์ให้เกิดสูงสุดแก่ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ อีกทั้งจะได้ทราบข้อเสนอแนะของผู้รับสาร เพื่อนำผลการประเมินที่ได้นำมาปรับปรุงรายการให้กับประชาชนในจังหวัดเชียงราย ให้เกิดการเลือกเปิดรับ เกิดความพึงพอใจ และเกิดผลกระทบจากการรับฟังรายการมากขึ้น ในการผลิตรายการวิทยุทั้งในผังรายการในปัจจุบันและอนาคตสืบไป

ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีหน้าที่นิยมของสื่อ, ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ, เทคนิคการจัดรายการวิทยุ, การประเมินผล, งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการประเมินรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย 3 รายการ คือ รายการเสียงสะท้อนประชาชน, รายการข่าวท้องถิ่นที่สถานีจัดทำขึ้นเอง (แฉดเวียงเจียงฮาย) และรายการคลินิกแก้จน โดยมีกลุ่มประชากรจังหวัดเชียงรายเป็นกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครอบคลุมถึงข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์, พฤติกรรมการรับฟัง, เหตุผลในการเปิดรับฟัง และเหตุผลใน

การไม่เปิดรับฟัง ความพึงพอใจ, ผลกระทบ และข้อเสนอแนะที่มีต่อรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงรายทั้ง 3 รายการ ตามกรอบแนวความคิดที่ปรากฏในภาพ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับฟังรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจจากการเปิดรับฟังรายการเสียงสะท้อนจากประชาชนต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับฟังรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจจากการเปิดรับฟังรายการข่าวท้องถิ่น (แนวเสียงเชียงราย) ต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับฟังรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจจากการเปิดรับฟังรายการคลินิกแก้จน ต่างกัน